

SPECIFIKACIJA PROIZVODA

DOKAZANA KVALITETA

Voće

Ožujak, 2021.

Podnositelj zahtjeva:

Hrvatska voćarska zajednica

Berislavićeva ulica 6

10 000 Zagreb

SADRŽAJ

1. SEKTOR I VRSTA POLJOPRIVREDNOG I PREHRAMENOG PROIZVODA	1
2. OPIS POSTUPAKA PROIZVODNJE	2
2.1. Proizvodnja voća	2
3. POSEBNE KARAKTERISTIKE PROIZVODA	2
3.1. Podrijetlo glavnog sastojka	2
3.2. Postizanje optimalne razine topive suhe tvari u voću i zahtjevi u pogledu sadržaja vlage u orašastim plodovima	2
3.3. Određivanje razdoblja berbe jabuka u skladu s prognozom	3
3.4. Gnojidba	4
3.5. Ograničeni godišnji unos čistog dušika u tlo po ha po pojedinim vrstama voća	4
3.6. Širina herbicidnog pojasa	5
3.7. Zaštita bilja	5
3.8. Korištenje vode u procesu proizvodnje voća	6
4. OPIS SUSTAVA SLJEDIVOSTI KROZ CIJELI POSTUPAK PROIZVODNJE VOĆA.....	7
4.1. Specifični tržišni uvjeti za Korisnike oznaka.....	7
4.2. Posebni tržišni uvjeti za voće.....	7
4.3. Skladištenje i priprema za tržište kod proizvođača ili skupine proizvođača.....	7
4.4. Označavanje i pakiranje	7
4.5. Vođenje evidencije.....	8
4.6. Sustav kontrole.....	8

1. SEKTOR I VRSTA POLJOPRIVREDNOG I PREHRAMBENOG PROIZVODA

Specifikacija "Dokazana kvaliteta" (u daljnjem tekstu: Specifikacija) propisuje ključne faze proizvodnje voća, posebne karakteristike proizvoda, obveznu dokumentaciju u pojedinim fazama proizvodnje te opis sustava sljedivosti.

Voće koje ispunjava kriterije ove Specifikacije označava se znakom „Dokazana kvaliteta“ sukladno Pravilniku o nacionalnom sustavu kvalitete poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda „Dokazana kvaliteta“ (Narodne novine, broj 18/2020, u daljnjem tekstu: Pravilnik). Specifikacija se primjenjuje na sljedeće voćne vrste: jabuka, kruška, trešnja, breskva i nektarina, šljiva, smokva, marelica, jagoda, američka borovnica, malina, stolno grožđe, mandarina, aronija, višnja, višnja maraska te na orašasto voće (orah, lješnjak, badem).

Voće označeno znakom „Dokazana kvaliteta“ predstavlja proizvode s posebnim karakteristikama, koji se odnose na proizvodnju, kvalitetu i podrijetlo. Posebne karakteristike koje se odnose na proizvodnju voća definirane u ovoj Specifikaciji temelje se na objektivnim, mjerljivim i kriterijima sljedivosti.

Znak „Dokazana kvaliteta“ na voću, osigurava potrošačima vrhunsku kvalitetu proizvoda, dodatnu kontrolu proizvodnje voća, a istovremeno potvrđuje da je plod u potpunosti proizveden u državi navedenoj na znaku „Dokazana kvaliteta.“ Znak "Dokazana kvaliteta" na voću odražava dodanu vrijednost proizvoda.

Ovom Specifikacijom proizvođači postavljaju posebne karakteristike u pogledu načina proizvodnje, kvalitete te sljedivosti kroz cijeli proizvodni postupak. Posebne karakteristike propisane su u točki 3. ove Specifikacije.

Ovom Specifikacijom proizvođači i skupina proizvođača uspostavljaju više tržišne standarde od propisanih, dodatnu transparentnost i sljedivost podrijetla tijekom cijelog proizvodnog procesa kao i jačanje povjerenja potrošača osiguravanjem redovitih i neovisnih kontrola svih dionika u lancu uključenih u Sustav.

Sudjelovanje u Nacionalnom sustavu kvalitete poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda „Dokazana kvaliteta“ (u daljnjem tekstu: Sustav) je dobrovoljno.

Prije ulaska u Sustav, svaki proizvođač i skupina proizvođača, treba procijeniti prednosti i obveze sudjelovanja u Sustavu kao što su razumijevanje Specifikacije, vođenje evidencija i čuvanje podataka, tekuću provedbu vlastite unutarnje kontrole koja osigurava da su ispunjeni svi zahtjevi Specifikacije te omogućavanje kontrole od strane ovlaštenih kontrolnih tijela. Proizvođač koji proizvodi više vrsta voća, mora sudjelovati u Sustavu sa svim površinama iste vrste koje ima upisane u sustavu za identifikaciju zemljišnih parcela i odlučiti se s kojim proizvodima želi sudjelovati u Sustavu.

Svi dionici Sustava, pridonose većoj zastupljenosti domaćih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda na tržištu, povećanju kupovine istih kao i dugoročnu suradnju između svih dionika Sustava te jačanje domaćeg lanca prehrane.

2. OPIS POSTUPAKA PROIZVODNJE

2. 1. Proizvodnja voća

Proizvodnja voća odvija se na zemljištu evidentiranom u sustavu za identifikaciju zemljišnih parcela. Proizvođači voća u procesu proizvodnje voća u okviru svog poslovanja pod vlastitim nadzorom moraju osigurati sukladnost s propisima koji se odnose na njihove djelatnosti te ujedno i zadovoljiti kriterije opisane u Specifikaciji.

3. POSEBNE KARAKTERISTIKE PROIZVODA

3.1. Podrijetlo glavnog sastojka

Sve faze u proizvodnji voća moraju se odvijati u istoj državi.

3. 2. Postizanje optimalne razine topive suhe tvari u voću i zahtjevi u pogledu sadržaja vlage u orašastom voću

Postizanje optimalne razine topive suhe tvari voća i zahtjevi koji se odnose na sadržaj vlage u jezgri orašastog voća.

Pri ubiranju voća iz Sustava, voćne vrste moraju postići propisanu razinu topive suhe tvari koja se kontrolira kod proizvođača ili u distribucijskom centru.

U hladnjači, distribucijskom centru, adresi korisnika Sustava te na mjestima proizvodnje (voćnjak) proizvođači su dužni označiti voće znakom „Dokazana kvaliteta“ prije stavljanja na tržište.

Kroz Sustav, potrošaču se osigurava da na prodajnom mjestu kupi voće provjerene kvalitete. Optimalna zrelost kod berbe ključna je za potrošača i važno je da je plod „punog okusa“. Iz tog razloga, proizvođač je dužan dostaviti u hladnjaču plod s odgovarajućim sadržajem topive suhe tvari i sadržaja vlage kod orašastog voća.

Europskim i nacionalnim zakonodavstvom nije propisan kriterij minimalnog sadržaja topive suhe tvari za sve voćne vrste već isti kao standard postoji samo za neke voćne vrste. Stoga ova Specifikacija „Dokazana kvaliteta“ – Voće kao nadstandard za voćne vrste određuje stupanj topive suhe tvari, kao što je definirano u Tablici br. 1. Korisnici Sustava moraju voditi evidenciju o izmjerenim razinama topive suhe tvari za svaku vrstu voća.

Tablica br. 1. Minimalan sadržaj topive suhe tvari za svaku vrstu voća u sustavu

	Topiva suha tvar kod proizvođača, skupine proizvođača, hladnjači ili distribucijskom centru (°Brix)
Jabuka	12,5 ili (11,5*)
Kruška	11
Trešnja - rana do (+12)	11
Trešnja – srednja i kasna	14
Breskva i nektarina	10
Šljiva	13
Smokve	18
Marelice	13
Jagode	8
Američke borovnice	9
Maline	8
Stolno grožđe	14,5
Mandarina	8
Aronija	19
Višnja	15
Višnja Maraska	20

*Za Idared i Granny Smith

Tablica br. 2. Zahtjevi za orašasto voće

	Sadržaj vlage u jezgri (kod proizvođača)
Orašasto voće	Najviše 11,5%

3.3. Određivanje razdoblja berbe jabuka u skladu s prognozom

Jabuke se beru u skladu s preporukama stručne službe povezanim s prognozom zrelosti ili u skladu s unutarnjom kontrolom proizvođača.

Proizvođači jabuka beru jabuke u takozvanim razdobljima berbe koja su predvidjele stručne voćarske službe na temelju mjerenja i zahtjeva u pogledu zrelosti voća određene sorte jabuka u pojedinim proizvodnim područjima. Uzimajući u obzir preporučene vrijednosti parametara zrelosti i kvalitete jabuka, važne za određivanje razdoblja berbe, osigurava se i kvaliteta jabuka u prodaji. Stoga se branje sorti jabuka obavlja u optimalno vrijeme, što je ključno za okus i kvalitetu voća.

3.4. Gnojidba

Proizvođači su dužni provoditi ispitivanje plodnosti tla na temelju analize tla najmanje svake četvrte godine, N-min svake godine te folijarne analize svake četvrte godine. Gnojidba se provodi u skladu s potrebama biljaka za hranjivima pri čemu se uzima u obzir bilanciranje u tlo unesenih i iz tla iznesenih hranjiva, očekivana razina proizvodnje i kakvoća prinosa, raspoloživa količina hranjiva u tlu, pH vrijednost tla, količina humusa u tlu i tekstura tla. Gnojidba i popravak plodnosti tla se kod višegodišnjih nasada obavlja prije podizanja nasada (meliorativna gnojidba) te kroz čitavu eksploataciju. Prije sadnje voćnjaka obavezno je provesti preporučene agrotehničke mjere poboljšanja i stabilizacije tla s ciljem postizanja optimalnog rasta i plodonošenja same voćke. Potrebno je uravnotežiti količinu humusa u tlu, popraviti pH vrijednost, te po potrebi dodati makro hranjiva. Ako je opskrbljenost hranjivima slabija, putem meliorativne gnojidbe u tlo je potrebno unijeti mineralna odnosno organska gnojiva.

Proizvođač je obavezan voditi evidenciju u koju upisuje podatke o vrsti, količini gnojiva te vremenu i načinu primjene istih na proizvodnoj površini.

Nije dopuštena uporaba digestata u gnojidbi.

3.5. Ograničeni godišnji unos čistog dušika u tlo po ha po pojedinim vrstama voća

Maksimalna godišnja dopuštena količina čistog dušika (kg/ha) za svaku pojedinačnu voćnu vrstu podliježe zahtjevima u Tablici br. 3.

Tablica br. 3. Maksimalna godišnja dopuštena količina čistog dušika (kg/ha) po pojedinačnim vrstama voća, dodanog gnojidbom

	N (kg/ha)
Jabuke, kruške*	60 (sorte zlatni delišes i gala 90)
Trešnje – rane do (+12)	140
Trešnje – srednje i kasne	140
Breskva i nektarina	150
Šljiva	140
Smokve	60
Marelice	150
Jagode**	60
Američke borovnice	60
Maline	60
Stolno grožđe	90
Mandarina	150
Aronija	60
Višnja	140
Višnja Maraska	140
Orah	120
Lješnjak	120

Badem	120
-------	-----

* Za pojedine sorte jabuka i kruška dopušteno je povećati maksimalno dopuštene količine N (kg/ha) iz tablice za 50 kg/ha samo ako je zadovoljen jedan od tri uvjeta:

- ako je prethodno provedena N_{\min} analiza
- ako je fiziološko stanje stabla takvo da duljina jednogodišnjeg prirasta od krajnjih pupova ne prelazi 30 cm
- ako sadržaj humusa u tlu ne prelazi 4%.

Ograničeni godišnji unos čistog dušika iz organskih gnojiva iznosi 170 kg/ha.

** Ako sadržaj humusa u tlu ne prelazi 3%, maksimalna godišnja dopuštena količina čistog dušika može iznositi do 80 kg/ha.

3.6. Širina herbicidnog pojasa

Ukupna površina herbicidnog pojasa (površine prskane herbicidnim sredstvom) ne smije biti veća od 1/3 neto površine plantaže, pod uvjetom da je površina između redova zatravljena.

Odredba o herbicidnom pojasu ne primjenjuje se na jagode.

Kad je riječ o orahu i lijeski, širina herbicidnog pojasa do 2/3 razmaka između redova dopuštena je u vrijeme sazrijevanja, a ne smije premašiti 1/4 razmaka između redova od početka razdoblja rasta do sazrijevanja ploda.

Ograničenom površinom (širinom) herbicidnog pojasa nastojimo održati stalni zeleni pokrov, koji povoljno utječe na očuvanje organske tvari u tlu, sprječavanje ispiranja hranjivih tvari te erozije i zbijanja tla uslijed prolaska poljoprivrednih strojeva. Ograničenje površine (širine) herbicidnog pojasa pridonosi i smanjenju uporabe herbicidnih sredstava.

3.7. Zaštita bilja

Proizvođač u primjeni sredstava za zaštitu bilja mora dati prednost postupcima i sredstvima sa smanjenim rizikom za zdravlje ljudi i okoliš. Svrha je stoga kontrolirati uporabu sredstava za zaštitu bilja, a prednost se daje drugim metodama pred uporabom sredstava za zaštitu bilja.

Proizvođač je dužan provoditi zaštitu od štetnih organizama prema općim načelima integrirane zaštite bilja:

1. osigurati zdravi razvoj biljaka
2. populaciju štetnika držati na razini ispod kritičnog broja
3. čuvati prirodne neprijatelje
4. smanjiti opasnost pojave otpornosti*
5. sustavna izmjena pripravaka SZB iz različitih kemijskih skupina

6. prednost dati preventivnim pristupima zaštite
7. smanjiti primjenu SZB
9. smanjiti opasnost za sve koji rade sa SZB
10. smanjiti opasnost za ljude i okoliš
11. proizvodnja bez uporabe genetski modificiranih organizama
12. dozvoljeno je najviše 4 aktivne tvari ostataka pesticida nakon obavljene analize uzoraka voća u laboratoriju akreditiranom prema standardu ISO / IEC 17025.

* Poznata je biološka činjenica da štetni organizmi imaju sposobnost razvoja sojeva koji su više ili manje otporni na sredstva za zaštitu bilja. Nakon određenog razdoblja višekratne uzastopne uporabe sredstava za zaštitu bilja istim mehanizmom djelovanja ona postaju znatno manje djelotvorna jer su štetni organizmi razvili otpornost na njih. Ta se biološka pojava ne može izbjeći. Pažljivom stručnom uporabom pripravaka razvoj otpornosti može se samo usporiti. Time se pridonosi smanjenju unosa sredstava za zaštitu bilja u sustav proizvodnje. Razvoj otpornosti i štetni učinci uporabe sredstava za zaštitu bilja na okoliš usko su povezani jer razvoj otpornosti dovodi do povećanja doza i povećanja primjena sredstava za zaštitu bilja protiv otpornih štetnih organizama.

Kontrola uporabe sredstava za zaštitu bilja provodi se kontrolom evidencije uporabe sredstava za zaštitu bilja te kontrolom ostataka (rezidua) sredstava za zaštitu bilja. Proizvođač je dužan plodove svih vrsta voća prijavljenih u sustav kvalitete dati na analizu na ostatke pesticida te dati na uvid evidenciju o uporabi sredstava za zaštitu bilja.

3.8. Korištenje vode u procesu proizvodnje voća

- analiza vode mora biti provedena u laboratoriju akreditiranom prema standardu ISO/IEC 17025
- tretirana otpadna voda se ne smije koristiti za operacije navodnjavanja, tretiranja ili korištenja u operacijama poslije berbe
- voda koju skupljamo (kišnica, drenažna voda) ili koja dolazi iz otvorenih izvora (rijeke, potoci, jezera) mora biti sukladna prema: mikrobiološkim zahtjevima sadržaju teških metala, ostacima pesticida, industrijskim onečišćivačima
- voda za prskanje sredstvima zaštite bilja mora biti kvalitete da ne kompromitira efektivnost apliciranog sredstva (bez čestica tla, organske tvari ili minerala koji mogu neutralizirati aktivnu tvar – ne kišnica) i ako dolazi u dodir s vrstom koja se prije jela ne kuha mora biti sukladna parametrima vode za ljudsku potrošnju
- voda koja dolazi u direktni kontakt s voćem i ambalažom u postupku pranja i pakiranja, mora biti sukladna parametrima vode za ljudsku potrošnju.

4. OPIS SUSTAVA SLJEDIVOSTI KROZ CIJELI POSTUPAK PROIZVODNJE VOĆA

4. 1. Specifični tržišni uvjeti za Korisnike Sustava

Korisnik Sustava mora udovoljavati svim odredbama ove Specifikacije te prije stavljanja voća na tržište, voće mora biti označeno znakom "Dokazana kvaliteta."

4. 2. Posebni tržišni uvjeti za voće

Prije postupka označavanja voća znakom „Dokazana kvaliteta“ u hladnjači, distribucijskom centru, adresi korisnika Sustava te na mjestima proizvodnje (voćnjak), kontrolira se sadržaj topive suhe tvari koji mora biti usklađen s vrijednostima u Tablici br. 1.

Učestalost uzorkovanja voća osigurava korisnik Sustava u skladu sa svojim unutarnjim kontrolama na način da su zadovoljeni propisani parametri iz Specifikacije.

Korisnici Sustava koji prodaju vlastito voće izravno krajnjem potrošaču ili trgovačkom lancu, moraju ispunjavati sve tržišne uvjete navedene u Specifikaciji.

4. 3. Skladištenje i priprema za tržište kod proizvođača ili skupine proizvođača

Na razini poljoprivrednog gospodarstva, proizvođač je dužan, uz evidencije o sljedivosti proizvodnog procesa u kojoj moraju biti navedeni slijedeći podaci: proizvođač, adresa, ime parcele – naziv, identifikacija zemljišnih parcela, identifikacijski broj proizvodnog polja, sorta, datum berbe, prohod-prvi, drugi, starost nasada te voditi i evidenciju o sljedivosti gotovog proizvoda, gdje moraju biti navedeni podaci o vrsti, sorti, količini, datumu isporuke te lokaciji skladištenja gdje je korisnik Sustava uskladištio svoj proizvod.

4. 4. Označavanje i pakiranje

Označavanje znakom „Dokazana kvaliteta“, treba se obavljati isključivo u hladnjačama, distributivnim centrima, adresama korisnika Sustava i na mjestima proizvodnje (voćnjak) prije stavljanja na tržište na način da se nepretpakirano voće označava pojedinačno. Kao nepretpakirano voće na tržište se mogu stavljati samo jabuke i kruške. Za pretpakirano voće znak se stavlja na ambalažu (pretpakovinu). Voće se može pakirati u ambalažu maksimalno do 20 kg.

4. 5. Vođenje evidencije

Svi dionici koji su uključeni u Sustav obvezni su voditi evidencije i zapise prema pojedinačnim kriterijima ove Specifikacije. Oblik zapisa na evidencijskim listovima nije propisan.

U skladištima koja se nalaze u Sustavu, obavezno se vodi evidencija koja daje jasan uvid u kupljene/skladištene/prodane količine označenog i neoznačenog voća.

Svi dionici Sustava koji koriste znak „Dokazana kvaliteta“, dužni su Ministarstvu poljoprivrede, krajem svakog mjeseca u tijeku skladištenja, dostaviti podatke o ulazu, izlazu te stanju zaliha roba koje su predmet Sustava.

4. 6. Sustav kontrole

Kontrola usklađenosti sa Specifikacijom podliježe kontroli na dvije razine:

- unutarnja kontrola u prostorijama svih dionika u lancu uključenih u Sustav
- ovlaštena kontrolna tijela akreditirana prema međunarodnoj normi, ISO/IEC 17065:2013 koja provode potvrđivanje sukladnosti sa Specifikacijom proizvoda.